

CIDDC

CNPAC

MUNCA IN ADOLESCENȚĂ

Broșură pentru adolescenți

CNPAC

**Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii,**
Chișinău, MD – 2069,
str. Calea Ieșilor 61/2
Email: office@cnpac.org.md
<http://www.cnpac.org.md>

CIDDC

**Centrul de Informare și Documentare
privind Drepturile Copilului,**
Chișinău, MD – 2008,
str. Eugen Coca 15
Email: ciddc@yahoo.com
<http://www.childrights.md>

La elaborarea broșurii au contribuit:

Oxana Șevcenco, autor text, psiholog
Daniela Sîmboteanu, președinte CNPAC
Adelina Sochircă, coordonator comunicare
Diana Țeberneac, jurist

Broșura „Munca în adolescență” adresată adolescenților este elaborată de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii în cadrul proiectului „Liber, puternic și protejat – spre un sistem mai bun de protecție a copilului în Moldova”, implementat în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului și suportul financiar al Fundației OAK.

 OAK
FOUNDATION

Copyright © 2013 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

ISBN

Tipar: Casa Editorial-Poligrafică «Bons Offices»

SALUT, PRIETENE!

Aflându-te la hotarul dintre copilărie și maturitate ești tentat să-l treci cât mai repede posibil. Încerci să te manifesti independent, să decizi de sine stătător, să faci unele lucruri care îl reprezintă pe un matur, de exemplu: să muncești, să câștigi bani etc.

Dar știi tu oare că a munci înseamnă mai mult decât să câștigi bani?

Cu ajutorul acestei broșuri vei afla cum să alegi o muncă fără să-ți pui în pericol viața, sănătatea sau viitorul.

Citește această cărțuție și vei obține mai multe informații despre:

- modalitățile de angajare și condițiile de muncă;
- domeniile în care te poți angaja;
- muncile interzise;
- consecințele unor munci grele sau periculoase;
- acțiunile întreprinse în cazul în care munca influențează negativ viața copiilor etc.

STUDIUL DE CAZ!

Andrei, când a împlinit vârsta de 17 ani, și-a anunțat părinții că nu mai dorește să-și continue studiile.

Într-o zi, Andrei a aflat de la vecinii săi că există posibilitatea de a se angaja în sfera construcțiilor, salariul lunar fiind de 3000 lei. Părinții au fost de acord, iar Andrei a fost angajat pe un termen de probă, fără contract de muncă. Neavând pregătirea specializată în acest domeniu, el a fost repartizat în echipa responsabilă de topire a smoalei.

Andrei a învățat repede ce trebuie să facă: să se prezinte pe șantier la ora 8.00 și să plece nu mai devreme de 18.00, să îndeplinească aceleași sarcini de lucru ca și cei patru bărbați din echipă, să păstreze secretul angajării sale, să nu pretindă mai mulți bani, căci și așa este plătit din fonduri ascunse, nedeclarate.

Andrei își îndeplinea sârguincios responsabilitățile de serviciu, dar într-o zi a fost accidentat și s-a ales cu multiple arsuri pe tot corpul. Imediat a fost internat în spital și timp de o lună a primit tratament. Andrei nu a primit ajutor din partea angajatorului, deoarece nu a fost angajat în baza unui contract de muncă.

De ce Andrei a ales acest loc de muncă?

Cât de pregătit era Andrei de această muncă?

Ce trebuia să cunoască Andrei înainte de a se angaja?

Ce consecințe a suferit Andrei în urma accidentului?

Cum crezi, mai sunt și alți adolescenți în situația lui Andrei?

CE TREBUIE SĂ ȘTI ÎNAINTE DE A ACCEPTA O MUNCĂ?

Informează-te dacă munca pe care dorești să o efectuezi nu este periculoasă și interzisă adolescenților.

Află dacă munca pe care intenționezi să o prestezi poate fi combinată ușor cu învățătura. Orele de muncă trebuie să fie în afara orelor de studii. Astfel de activități se numesc part-time (pe ore).

Concretizează cât timp durează munca. Ea nu trebuie să te istovească nici fizic, nici mintal. Nu uita că activitatea ta de bază este învățătura.

Precizează ce acțiuni presupune munca pe care o alegi: operații simple sau complicate, care necesită sau nu o pregătire specială, dacă această pregătire îți va oferi anumite cunoștințe și va include neapărat exersarea operațiilor dificile sub supravegherea unei persoane cu experiență în domeniu.

Asigură-te că angajarea presupune un contract de muncă semnat de tine și angajator. În contractul de muncă trebuie să fie notate suma salariului, suma asigurărilor sociale și medicale, prevederi despre concediu etc.

Interesează-te dacă munca care o vei face va contribui la formarea abilităților pentru viitoarea ta profesie.

CELE MAI RĂSPÂNDITE OFERTE DE MUNCĂ PENTRU ADOLESCENȚI:

În principiu poți să te angajezi în orice domeniu care este compatibil cu vârsta ta și cu specificațiile legii*.

DISTRIBUITOR: distribuirea foilor informaționale pe stradă, livrarea produselor la domiciliu etc.;

POȘTAȘ: distribuirea corespondenței, facturilor, presei prin cutiile poștale;

OPERATOR: lucru cu informația la telefon sau calculator;

CHELNER: deservirea clienților în cafenele, cofetării, ceainării sau unități de tip fast food;

ANIMATOR: conducerea activităților de grup cu caracter distractiv, instructiv etc.;

AUTOR DE TEXTE sau **PREZENTATOR:** activitate în redacția unui ziar, revistă, post de radio sau TV;

MUNCITOR AGRICOL: culesul recoltei de piersici, struguri, depănușat porumbul etc.

Tine
mihtel

- Nu neglija școala, chiar dacă vrei să muncești!
- Lucrează doar în afara orelor de studii, weekend sau vacanță!
- Alege o muncă care să-ți placă!
- Alege o muncă care se potrivește personalității tale!
- Dacă după un timp îți dai seama că atmosfera este negativă sau apăsătoare, caută-ți un alt loc de muncă!
- Rezervă timp și pentru odihnă/distrații!

* Codul muncii al Republicii Moldova, nr. 154-XV din 28.03.2003, publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.159-162/648 din 29.07.2003

CARE ESTE VÂRSTA MINIMĂ DE ANGAJARE?

1. Vârsta legală care permite angajarea unui adolescent în câmpul muncii este de 16 ani.
2. Un adolescent se poate angaja începând cu vârsta de 15 ani, doar cu acordul în scris al părinților.

CARE SUNT ALTE CONDIȚII CE TREBUIE RESPECTATE LA ANGAJAREA UNUI ADOLESCENT?

Conform Codului muncii al Republicii Moldova:

1. Adolescenții nu sunt chemați la muncă în zile de odihnă și de sărbătoare;
2. Fiecare an de muncă permite adolescentului să beneficieze de concediu anual de odihnă. În primul an de muncă concediul se acordă după 6 luni de muncă la aceeași instituție.
3. Anual, adolescentul trebuie să efectueze examene medicale obligatorii, iar angajatorul trebuie să suporte cheltuielile.

CARE ESTE DURATA ZILNICĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ?

1. La 15 ani durata muncii va fi până la 5 ore;
2. La 16 - 18 ani adolescentul poate lucra până la 7 ore.

CARE ESTE DURATA SĂPTĂMÂNALĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ?

1. Un adolescent în vârstă de 15-16 ani poate lucra 24 ore;
2. Un adolescent de 17-18 ani poate lucra 35 ore.

CARE SUNT MUNCILE INTERZISE ADOLESCENȚILOR?

Muncile interzise adolescenților sunt acele munci care implică sarcini complicate și răspundere personală (în caz de insucces), durează mult timp, se efectuează în detrimentul învățării, solicită timp pentru restabilirea forțelor, dăunează sănătatea fizică și psihică, implică consecințe negative asupra formării personalității.

În Republica Moldova, muncile interzise adolescenților sunt indicate în

**Nomenclatorul
industriilor
și profesiilor
cu condiții grele
și periculoase**

[http://lex.justice.md/
viewdoc.php?action=view
&view=doc&id=303029&
lang=1.](http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=303029&lang=1)

Iată câteva exemple:

- munci în condiții nocive (*zgomot, vibrație, radiație electromagnetică, ultravioletă, infraroșie, radioactivă etc.*);
- munci cu echipamente sau unelte periculoase (*muchii tăietoare, abrazive sau vârfuri ascuțite etc.*);
- ridicarea și transportarea greutăților;
- producerea, vânzarea și transportarea băuturilor alcoolice, a articolelor de tutun, a preparatelor narcotice și toxice;
- lucrările subterane, în industrie, la construcție, la tutun;
- munca pe timp de noapte.

CARE SUNT CONSECINȚELE IMPLICĂRII ADOLESCENȚILOR ÎN MUNCĂ GRELE SAU PERICULOASE?

- Reușita și frecvența școlară scăzute;
- Subdezvoltare fizică
(deformări ale scheletului, înălțime și greutate reduse);
- Subalimentare, anemie, rahitism;
- Tuberculoză;
- Afecțiuni dermatologice, infecții cu transmitere sexuală;
- Accidentări frecvente;
- Comportament deviant;
- Implicare în activități ilegale
(prostituție, vânzare de droguri).

Exploatarea implică obligarea forțată de a presta munci:

- cu o durată excesivă de timp;
- în condiții de izolare socială;
- în contul unor datorii ale adulților;
- stresante din punct de vedere fizic și psihologic;
- în condiții de abuz și violență (fizică, psihologică, economică).

! Munca trebuie deosebită de exploatarea prin muncă.

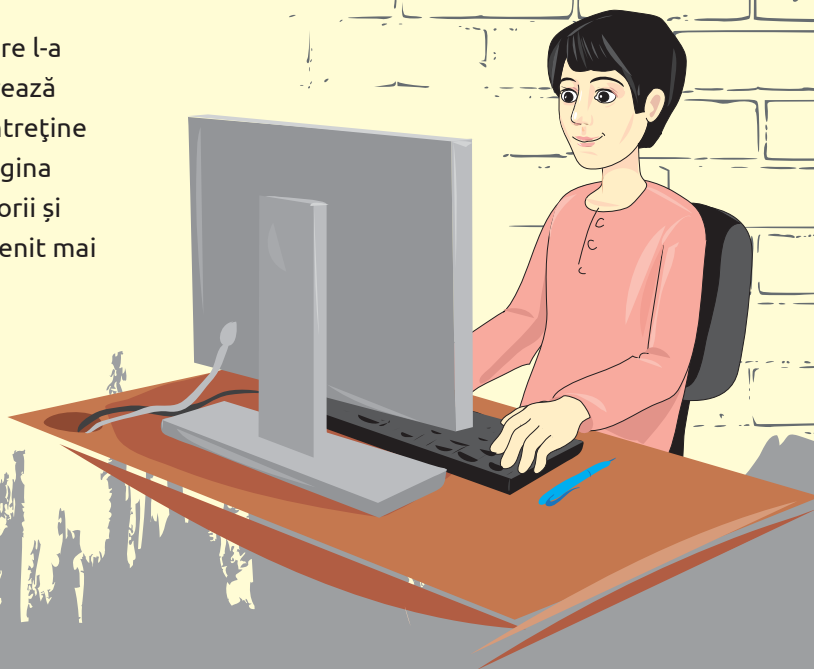
! Exploatarea prin muncă este pedepsită conform Legislației R. Moldova.

! Forțarea unei persoane să presteze o muncă împotriva dorinței sale se pedepsește cu privire de libertate de până la 3 ani.

STUDIU DE CAZ

Nicolae învață la Colegiul de Informatică și în timpul liber a hotărât să câștige bani angajându-se la o firmă de tranzacții imobiliare.

În baza contractului de muncă pe care l-a încheiat cu angajatorul, Nicolae lucrează patru ore pe zi: plătește facturile, întreține echipamentele tehnice, dezvoltă pagina de internet a firmei. Părinții, profesorii și colegii au observat că Nicolae a devenit mai încrezut, mai îndrăzneț și mai activ.

- În cazul dat a fost încheiat un contract de muncă.
- Munca durează doar 4 ore pe zi.
- Munca contribuie la dezvoltarea personală și profesională, la formarea abilităților necesare pentru viitoarea profesie.

CE TREBUIE SĂ FACI DACĂ UN ADOLESCENT ESTE EXPLOATAT PRIN MUNCĂ?

Dacă cunoști un copil implicat în forme grele, periculoase de muncă trebuie să acționezi imediat!

Trebuie să comunic acest fapt unei persoane de încredere care ar putea ajuta la soluționarea situației date.

În asemenea cazuri, ANUNȚĂ:

- profesorul sau psihologul școlar;
- primarul;
- inspectorul muncii;
- asistentul social comunitar;
- medicul din comunitate;
- polițistul de sector.

EXPLOATAREA PRIN MUNCĂ

ESTE PERICULOASĂ

ȘI TREBUIE **STOP** ATĂ!

A D R E S E U T I L E

<i>Denumirea instituției/serviciului</i>		<i>Adresa</i>		<i>Telefon de contact</i>	
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		str. V. Alecsandri, 1 or. Chișinău		022 26-93-41	022 26-93-42
<i>Inspectoratele teritoriale de muncă</i>					
Chișinău	022 45 02 57	Drochia	(0252) 2 74 13	Rezina	(0254) 2 51 23
Bălți	(0231) 2 95 08	Dubăsari	(0248) 5 22 32	Râșcani	(0256) 2 83 54
Anenii Noi	(0265) 2 45 47	Edineț	(0246) 2 22 58	Sângerei	(0262) 2 41 77
Basarabeasca	(0297) 2 12 82	Fălești	(0259) 2 29 70	Soroca	(0230) 2 34 37
Briceni	(0247) 2 24 08	Florești	(0250) 2 05 88	Strășeni	(0237) 2 30 15
Cahul	(0299) 2 20 20	Glodeni	(0249) 2 23 84	Șoldănești	(0272) 2 29 24
Cantemir	(0273) 2 26 80	Hâncești	(0269) 2 42 67	Ștefan Vodă	(0242) 2 23 94
Călărași	(0244) 2 13 62	Ialoveni	(0268) 2 28 84	Taraclia	(0294) 2 39 76
Căușeni	(0243) 2 41 36	Leova	(0263) 2 33 85	Telenești	(0258) 2 47 75
Cimișlia	(0241) 2 30 82	Nisporeni	(0264) 2 38 65	Ungheni	(0236) 2 27 77
Criuleni	(0248) 2 09 86	Ocnița	(0271) 2 22 29	UTA Găgăuzia	(0298) 2 20 89
Dondușeni	(0251) 2 53 09	Orhei	(0235) 2 29 29		

RAPORTAȚI!

Dacă bănuiți că un adolescent este victima
exploatării prin muncă, sunați **022 75 88 06**
sau scrieți un e-mail ajutauncopil@cnpac.org.md